

Disputatio medica inauguralis de chlorosi

<https://hdl.handle.net/1874/347317>

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
CHLOROSI,

QUAM,
DIVINO FAVENTE NUMINE,
Ex auctoritate Magnifici D. Rectoris,
D. HERMANNI van HALEN,

S.S. Theologiæ Doctoris, ejusdemque Facultatis in inclyta Academia
Ultrajectina Professoris Ordinarii, Verbiq; Divini ibidem in
Ecclesia Præconis,

NEC NON
Amplissimi Senatus Academici consensu, Nobilissimæque
Facultatis MEDICÆ Decreto,

PRO GRADU DOCTORATUS
Summisque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis
ritè & legitimè consequendis,

Eruditorum examini subicit
JOHANNES STEENWYCK, *Mediob-Zeland.*
Ad diem 16. Januarii, hora locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officina FRANCISCI HALMA, Academiæ
Typographi, clō lbc cx.

D E O
TER OPT. MAX.
summo medico.

Parenti charissimo mecænati uni-
CO.

Præceptoribus venerandis.

Amicis ac consanguineis conjun-
ctissimis.

Omnibus denique nobilissimæ
hujus artis Medicæ cultori-
bus.

Disputationem hanc Inauguralem

amore
more
ore
re

Offert

J. STEENWYCK, *Auct. & Resp.*

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
CHLOROSI.

THESIS I.

Omo μικροδύσμοι ut reliquis animalibus præstantia atque nobilitate præcellit, ita in prima creatione ob pœnam peccati, variis calamitatibus ac fere innumeris morborum generibus obnoxius factus est.

Cum itaque versarer in amplissimo Ærumnarum Campo, diu Mens hæsit in ambiguo, quidnam ex per amplo illo ac florentissimo Medicinæ Horto (disputaturus pro gradu) eligerem: tandem se oculis nostris obtulit inter varios cruciatus, quibus in hac Miseriarum Valle corpus Ægrarum miserrime affligitur, Morbus Virgineus seu κλωρόσις, cui ob gravia sua ac varia symptomata hunc Morbo comitantia inferior non debetur locus.

II.

Ut itaque accuratum in describendo hoc Morbo observemus ordinem, consilium est à nominis ætymologia exordiri, quod vulgo à Græcis κλωρόσις dicitur à verbo κλωρίζω viridis sum

4 DISPUTATIO MEDICA

sum, in Ægris enim plerumque fœdus iste color ex viridi flavescens observatur, Latini huic Morbo varia imposuere nomina, Alii Eum vocarunt *Morborum Virginum*, quia plerumque Virgines jam viro maturas infestare solet, Alii vocarunt *Febrim albam* à symptomate suo pallore, Alii *Febrim amatoriam* nuncuparunt, quia amantes quandoque pallere solent, juxta illud Ovidii:

Palleat omnis amans color sic est aptus amanti.

Alii demum *Icteri Albi* nomen imposuerunt, nam ut Icterus Flavius totum corpus flavo obducit colore, sic etiam noster affectus pallido quodam colore tingit, Nostratibus vocatur de *Mægden Sichte* Anglice dicitur *the green sickness*.

III.

Post nominis ætymologiam ordo exigit, ut transgressum faciamus ad Morbi Definitionem, intelligo itaque per hunc Morbum *fœdum istum Feminarum* (Virginum potius) *colorem* (unde etiam nomen suum sortitur) *per totum corporis habitum diffusum*.

IV.

Thesi prima diximus, symptomata hunc Morbum concomitantia esse varia ac gravia, ut sunt *facies & labiorum pallor*, *totius corporis lassitudo*, *Hypochondria inflantur*, *capitis adest Dolor*, *mensium obstructio*, *appetitus valde prostratus ac corruptus*, *respirandi Difficultas*, *Intumescencia pedum totiusque habitus corporis*, *Febris aliquando abest aliquando adest*, *Somnus profundior*, *nauseabunda sunt* & aliquando adest *Cordis Palpitatio*, adeo ut sic Affectus nihil discrepare videatur à Cachexia cum Mensium Obstructione Hypochondriaca passionone &c. ut satis patet ex symptomatibus jam enarratis.

V.

Cum itaque Affectus noster nihil aliud sit quam Cachexia cum Mensium Obstructione, non inconueniens duxi quædam de Hæmatosi præfari, ut hoc modo natura Cachexiæ melius nobis pateat, nam contraria juxta se posita magis eleucescunt: & dein nonnulla de Mensium Obstructione adjungere animus est.

V I.

Cibus dentibus comminutus, ac salivæ permixtus, per œsophagum ad ventriculum demittitur, in cuius cavitatem fermentatur ac in Chylum convertitur, mediante Fermento quodam ex reliquiis prioris cibi ibidem relictis ac asservatis, quæ tractu temporis acorem contrahunt, ac sic in fermentum quoddam & pro appetitu & pro digestionem requisitum evadunt, ut vide apud doctiss. Willis, de medicament. operation. sect. 1. cap. 2. §. XXI. 2. Particulæ nonnullæ cum sanguine per arterias Cœliacas adferuntur & in tunica glandulosa (a Willisio crusta villosa dicta) à reliquo sanguine cecernuntur, quæ ad fermentationem in ventriculo facilitandam plurimum juvant, 3. etiam saliva continuo deglutita huic operi suum solvit tributum, nam saliva in se continet particulas salinas & spirituosas, ac sic fermenti ad instar se habet, 4. etiam Spiritus Animales sua duplici modo contribuant, 1. quatenus continuo in Tunicam ventriculi Musculosam influunt ac ventriculum concutiendo fermentationem promovent, 2. quatenus liquorem spumosi reddunt, 5. sufficiens requiritur Calor loci, hoc enim videmus in farina aqua subacta, quod in loco calidiori melius fermentationem subeat, 6. ad fermentationem facilitandam etiam liber Halitus requiritur, rite enim procedere non potest fermentatio si omnes vapores in ventriculo retenti maneant, adeo ut hoc fermentum sit subfalsum subacidum, Spiritibus tamen ita temperatum, ut ejus acrimonia percipi nequeat, simulque volatile, non enim ut *Mabius* putavit, quod esset mere acidum & falsum, quamvis aliquoties ita observaverit, semper enim in statu præternaturali hoc fuit.

V I I.

Cum autem omnia ista requisita concurrant, constat fermentum hoc esse valde hæterogenium, quoniam sanguis noster est liquor diversis particulis constans, ex quo maxima ejus pars cecernitur, necesse itaque est fermentum hoc diversis constare particulis, quod sanguis diversis consistet particulis, non solum quotidiana ostendit Diæta, quod etiam Divinus ille Medicorum parens Hippocrates innuere videtur lib. de veter. Medicina

6 DISPUTATIO MEDICA

§. xxiv. n. 215. pag. ex edition. Lynd. xxvii. cum inquit: *in homine namque inest & amarum, & salsum, & dulce & acidum, & acerbum & inspidum aliaque sexcenta*, sed & aperte hoc docet *Analysis Chymica.*

VIII.

Cibus jam in ventriculo existens ac fermentatus non omnis simul egreditur ex ventriculo, sed aliæ particulæ præ aliis, à continuo ventriculi motu peristaltico, per Pylorum seu Janitorem (qui vulgo inferius ventriculi orificium vocatur sed re tamen bene perpensa, in eadem ponitur diametro cum Stomacho seu superiori ventriculi orificio) ad intestinum duodenum protruduntur, in quo de novo fermentationem blandam lenem ac naturæ nostræ amicam, sufficientem tamen ut ea mediante particulæ tenuiores & alimentosæ ab excrementitiis segregentur, subeunt, concurrente bile & succo pancreatico, ex suis ductibus ad intestinum allatis, quæ fermentatio seu potius effervescencia (*ita enim à Celeb. Sylvio in disputat. Medicar. secund. §. XIII. vocatur*) non peragitur solum in intestino duodeno, sed per totam intestinorum Tenuum fistulam continuatur, in qua innumeræ conspiciuntur Glandulæ ab illucidatore suo Peierianæ dictæ, in quibus humor aliquis ab allato sanguine arterioso segregatur, succo pancreatico non absimilis, cujus ope effervescencia ista continuatur & ulterius promovetur.

IX.

Fermentationem istam dico esse lenem ac blandam, minime vehementem, ut putavit *Dom. Schuyl cum suis*, ille enim statuit effervescenciam (quæ in intestino duodeno fit ab humore illo triumvirali) admodum esse vehementem, adeo ut magna cum vehementia maximoque cum fœtore (reperito nempe intestino) profiliat, adeo ut ad stantes conspurcarentur, cujus enim contrarium non semel vidi.

X.

Peracta ibidem effervescencia, particulæ tenuiores (verum chylum constituentes) motu quodam intestinorum peristaltico in vasa lactea primi generis, incavitatem intestinorum tenuium apertis osculis hiantia, protruduntur ac per ea ad glandulas, Mesen.

Mesentii feruntur, ubi tum lymphæ præterlabenti chylo affunditur, ac à vasis lacteis secundi ordinis suscipitur, & ad receptaculum chyli defertur, quod in homine constat ex tribus quatuorve glandulis inter sese mediantibus vasculis coherentibus, in quo chylo copiosa affunditur lymphæ pro ejus dilutione, chylus jam lymphæ dilutus, per ductum Thoracicum in quo etiam plurima vasa lymphatica suam lympham exonerant, ac chylo (jam antea lymphæ diluto) præterlabenti affunditur, versus superiora ad venam subclaviam sinistram vehitur, ac sanguini affunditur, ac sic per venam cavam descendentem ad cor vehitur.

X I.

Chylus jam ad cor cum sanguine delatus, sanguini magis magisque permiscetur, ac in corde accenditur, & per arteriam pneumonicam (vulgo venam arteriosam dictam) ad Pulmones vehitur, in quibus aer inspiratus ei intime permiscetur. Postquam aer jam sanguini permixtus est, iterum per venam pneumonicam seu arteriam venosam ad cor revehitur, & quidem ad sinistram ejus auriculam, ac sic in sinistrum cordis ventriculum, ubi sanguis jam aere pregnatus iterum accenditur & floridior redditur, & tum per arteriam aortam sive magnam tam ascendentem quam descendentem per totum corpus distribuitur, sanguis vero à muniis suis residuus, à Venarum extremitatibus suscipitur, quod non fit per mutuam inosculationem, sed per tubulos quosdam carneos intermedios, ac sic iterum ad cor revehitur, ac sic chylus (sanguini affusus) protinus in sanguinem non convertitur, sed reiteratis demum circulationibus.

X I I.

Explicata sanguificatione, facile exinde Cachexiæ natura resultat, cum enim ex actionibus jam enarratis se aliqua tantum non bene habeat, Hæmatosis vitiat, cum enim masticatio non bene peragitur, fermentatio retardatur, 2. si aliquo modo fermentatio in ventriculo vitietur, bonus chylus non expectatur, 3. si succus pancreaticus vel bilis præter naturam sit constitutus, adeo ut effervescentia illa
in

3 DISPUTATIO MEDICA

in intestino duodeno non procedat, perverse chylus à faci-
bus alvinis segregatur, 4. si lymphæ non bene se habeat,
vel chylo iuste non affundatur, adeo ut sit vel nimis te-
nuis, vel crassus viscidus atque pituitosus, laudabilis san-
guis non expectetur, 5. si chylus sanguini affusus male ac-
cendatur in cordis cavernis, aut in pulmonibus ei aër rite
non permisceatur, & tunc quoque sanguificatio vitatur,
& cum hæc resensita se non recte habeant, generatur vel
sanguis nimis tenuis, nimis acris &c. vel viscidus pituito-
sus ac fæculentus, & cum sanguis ita sit constitutus, exin-
de tales etiam generantur Spiritus, ac sic tota œconomia
animalis pervertitur, secundum vulgare hoc Medicorum
axioma, *quod corrumpitur in prima concoctione, hoc non corrigitur
in secunda, & quod depravatur in secunda, hoc non emendatur in
tertia &c.*

XIII.

Causa itaque Cachexiæ ex dictis satis patet, est enim
omne illud, quod veram Hæmatosin lædere potest, ut est
abusus sex rerum non naturalium vulgo dictarum, sunt
enim res nonnaturales, quarum usu corpus integrum ac
sanum servatur, sed quarum abusu corrumpitur ac læditur.

XIV.

Explicata Hæmatoseos ut Cachexiæ natura, ordo monet
ut explicationem mensium suppressionem aggrediamur,
in qua prius videndum, quid nam sit illa suppressio, & dein
quomodo fiat.

XV.

Est itaque mensium suppressio fluxus illius sanguinei,
singulis præterpropter mensibus effluere soliti pernaturalia
muliebria, in foeminis generationi idoneis (exceptis gravi-
dis ac lactantibus) totalis abolitio, si tantum fluxus istæ sit
diminitus suppressionis nomen non meretur, ut rectè an-
notat. Dolæus in *Encyclopedia lib. v. cap. 111.*

XVI.

Ex quibus patet, quod de iis tantum dicatur, quæ ad
pubertatis annos evectæ sunt, quod vulgo statuitur ab an-
no

no decimo tertio: quarto vel quinto, ad annum quadragesimum, quadragesimum quintum vel ad quinquagesimum juxta Aristotelis in suis problematibus

Adde decem ternis Mulierum menstrua cernis

Ad quinquaginta dura purgatio tota.

quamvis pro ratione subjecti & Regionis multum variet, sic videmus aliis citius aliis vero serius fluere, quorum exempla passim apud auctores extant & quidem inter eos apud *Doctiss. Barbett. lib. IV. prax. cap. XIII. in observationibus Domini Dekkers, de duabus infantulis, quarum altera septem altera vero duorum annorum menstrua habuerit*; sic mihi retulit Vir quidam fide dignissimus, se novisse Puellam, quæ anno ætatis suæ octavo hoc fluxu laboravit, quæ tamen sana diu vixit, sed cum natura in his certum non observet ordinem, & ad nostrum scopum vix faciant iis non inhærebo.

X I X.

Animi pathemata sicco pede præterire non possum, inter quæ amor præcipuè occurrit, eo quippe patientes, si finem non obtineant, Melancholicæ fiunt, hinc fermentationes languent, & sanguis indies magis magisque particulis viscidis ac crassis infarcitur, adeoque causa obstructionum augetur, &c. quæ studio præterimus, ne nostra hæc dissertatio in nimis magnam accrescat molem.

X X.

De diagnosi aliquid addere supervacaneum foret, quamquam thesi quarta hac de re satis superque actum sit, ubi enim plurima hujus morbi enarravimus symptomata, & cum morbus non melius quam per symptomata, seu effecta dignoscatur, lectorem benevolum eo ablegamus.

X X I.

Quod ad Prognosin attinet, morbus hic in principio minime est periculosus, quoniam obstructions ut ex Cachexia in corpore altas nondum egerunt radices, adeoque levioribus remediis facile eradicari possunt, sed è contra si alteradicatæ fuerint, ægre evelluntur, & tum hunc affectum periculi plenum esse, ex antedictis satis constat, quoniam

10 DISPUTATIO MEDICA

ex eo Hydrops, Phthysis, Atrophia &c. gravia mala exsur-
gere possunt, adeoque & ipsa mors, juxta verba celsissim
Medicorum Principis *lib. de princ. Medicina sect. 1. § 22. n. 190.*
cum inquit exhibeatur mihi aliquis, natura non admodum robusta,
sed imbecilliore, qui triticum crudum, & in elaboratum edat, quale
ex arca sustulit, & carnes crudas, & aquam bibat, ex qua victus
ratione non dubium est, quin multa & gravia sit perpeffurus, nam
doloribus confictabitur, imbecillo erit corpore, & ventriculus corrup-
petur neque diu vitam tolerare poterit.

XXII.

His præmissis me ad curam confero, in qua hæ indicatio-
nes observandæ sunt, 1. ut ventriculi fermentum excitetur
ac corroboretur, 2. ut sanguinis dyscrasia tollatur, adeoque
humores viscosi pituitosi ac terrestres incidantur, 3. ut ob-
structiones referantur ac tollantur, 4. humores noxii & ad
evacuacionem apti ejciantur, 5. ut symptomata prout sese
afferunt mitigentur.

XXIII.

Visis indicationibus ipsa cura est aggredienda, quæ ex
duplici hauritur fonte, vel ex Cheirurgica vel Pharmaceu-
tica, Cheirurgia nobis venæsectionem offert, quæ hoc in
casu in talo cum fructu institui potest, ut ea diathesis febrilis
tollatur & sanguis ventiletur.

XXIV.

Pharmaciam si spectes, in ea namque invenies opimam
remediorum segetem, ex qua primo stomachica ac fermentum
ventriculi roborantia prodeunt, v. g. elix. proprietat.
paracels., sal. volat. oleof. & aromat., sp. sal. armoniac.,
rad. helen. condit., Zingiber. condit., cort. arantior. condit.,
vinum absinthit. &c. ex quibus quisquis sibi formulas potest
comparare prolubitu, v. g. præscribatur sequens conditum
v. g.

℞. rad. helen. condit. cort. arantior. condit. conserv.
absint. roman. an. ℥vj. spec. diacurcum. zij. ol. sassaph. vel
succin. ℞j. syr. de v. rad. q. f. ut fiat condit. ex quo Ægra
sumat particul. nucis moschat. magnitudinis. Vel

℞. Elix.

I N A U G U R A L I S. II

℞. Elix. prop. paracels. ℥ij. sp. sal. armon. ℥j. ol. succin. ℥j. misc. & detur in phiola, dosis bis de die gutt. x. vel xij. in vino vel cerevisia. Vel vicem horum sequens implebit nodulus, qui stomachicus, de obstruens simulque uterinus est. v. g.

℞. Rad. helen. ostrut. cort. arant. recent. succ. aa. ℥ij. summitat. centaur. min. fol. puleg. fabinæ aa. ℥j. baccar. junip. ℥ij. femin. danc. vulg. ℥j. limat. chalib. innodul. ligat. ℥ij. incis. & contus. dentur in sacco, suspendend. in vini alb. gall. ℥iv, ex quo Ægra semel vel bis de die sumat haustum, cui addere licebit (præparata nempe materia & ad evacuationem apta reddita) aloes lucid. ℥iv, ut eo simul materia expurgetur, juxta Hipp. consilium *Aphor. xxii. Sect. 1, concocta enim medicamento purgante educenda & movenda non cruda &c.*

X X V.

Corroborato hoc modo ventriculi fermento, humores visceri ac terrestres, in sanguine latentes, sunt attenuandi incidendi & obstructions ulterius referendæ, quod optime fiet decocto ex lignis, corticib. & herbis uterinis vulgo dictis v. g.

℞. Rasur. lign. guajac. ℥ij. radic. chinæ ℥ij. cortic. tradic. cappar. ℥vj. macerentur per noct. calide in aq. cois ℥v. dein coq. addendo radic. apii levistic. aa. ℥j. herb. arthemif. Mij. puleg. fabin. aa. Mj. bacc. junip. ℥j. femin. dauci levistic. aa. ℥ij. fiat ex his decoct. ℥iij. & detur usui, ex qua bis de die sumat patiens ℥v. magni quoque usus erit limat. chalib. & omnia ex chalibe præparata, ut tinct. metall. &c. vel sequens exhibeatur pulvis, ex quo ter de die sumat tantum quantum dactylo theca capi potest. v. g.

℞. Limat. chalib. tenuiff. trit. sacch. albi aa. ℥vj. sem. anisi ℥ij. macis ℥j. M. F. Pulvis. Sed caveat sibi Ægra ne statim superbibat, ut & ab omnibus acetariis, excerceatque se continuo.

Pituitosis ac viscidis humoribus incisus & attenuatis, fermentoque ventriculi correcto, recte isti humores per cathartica evacuantur, si enim, antequam humores rite præparati sunt, hoc tenetur, vel purgatio nihil efficiet, vel Ægræ magnis torminibus purgantur, imo vehementia quandoque superveniunt symptomata.

Cathartica hic non debent esse vehementia, natura enim duci vult minime cogi, petanturque ex phlegmagogis, ut ex agarico, turbith. jalapp. mercur. dulc. trochis. alhand. vel si formula potius arrideat, præscribantur hæc pillul. v. g.

℞. Ext. cathol. gr. xvj. Mercur. dulc. trochis. alhand. aa. gr. iv. ol. succin. gtt. iij. fiant. pill. no. vij. Magnopere etiam pillul. aperient. ex gumm. conveniunt, & ad hunc modum præparentur v. g. ℞. gum. galban. in acet. solut. aloes lucid. aa. ℞ij. trochis. de myrrh. ℥ss. vitriol. martis calcinat. gr. xv. trochis. alhand. ℞j. ol. succin. gtt. xij. fiant exinde pill. no. xxx, de quibus immediate ante cænam fumat unam vel duas ratione operationis. Vel si quædam signa saburræ latentis in ventriculo appareant, recte illa expurgatur per vomitorium ex infusion. croci metall. in vino gallico ℥ij. cum oxymell. squillit. ʒvj. vel ʒβ. post hæc recte diaphoretica proponuntur, quorum vicem decoct. supra datum implet, sed si quis varietatem medicamentorum amet præscribatur bolus ex theriac. ocul. canc. sal. volat. succin. ol. macis stillat. &c. ad hunc malum spectantia.

XXVII.

Ut indicationibus satisfiat, restat ut symptomata mitigentur, sed quoniam illa varia esse possunt, de illis nihil addo, horum enim omnium curationem explicare foret opus nimis molis, nihilominus tamen hæc de intumescencia pedum adjungam, quod symptoma hoc Ægris plerumque multas creat molestias, ac diu durat, quæ intumescencia nihil aliud est quam Tumor Oedematofus, & de hujus cura aliquid addere superfluum foret, quippe Celeberrimus ac plurimum venerandus meus Præceptor

Dom.

Dom. J. Munnix hac de re satis superque egit in *Praxi Cbeirurgica lib. 1. cap. vi.* quam benevolus lector inspiciat.

Qui porro plura de hoc affectu vult, adeat Auctores, qui de hoc Morbo ipsique similibus scripsere, ut est Hypochondriaca passio, obstructio Lienis atque Hepatis, quæ hujus Morbi fecunda est Genetrix.

XXVIII.

Denique restat quædam de diæta dicere, cujus exacta ratio habenda, hac enim neglecta, magis Morbus in deterius vergeret, quam Medicamentorum usu proficeretur, versetur itaque patiens in aëre sereno ac ad calidum vergente, minime sit nebulosus. Cibi sumantur boni succi & facilis concoctionis, vitentur omnia acida, austera, salita, fumo vel vento indurata, caveatque ne nimia quantitate eos ingerat, ex ea quippe cruditates cumulantur. Potus sit cerevisia tenuis ac bene defæcata, potusque serosiores hic profunt v. g. potus Coffy, Thee, &c. nam serositate sua partes abluunt, adeoque obstructions tollunt, vino utatur generosiore Hispanico nempe Canarino vel Malvatico in quo limatura chalibis infundatur, eo quippe fermenta corrupta emendantur ac obstructions referantur, fugiat potum aquæ frigidæ ac aceti. Motus corporis sit moderatus pro viribus patientis. Somnus nimius fugiatur, eo namque Spiritus fiunt torpidiores ac seigniores. Vigiliæ quoque ne sint nimix, illæ enim Spiritus dissipant adeoque aciores reddunt. Alvus respondeat arte vel natura. Animi denique pathemata gravia ut odium ira, tristitia, maior &c. procul absint, sed hilaritati studeatur.

XXIX.

Hæc sunt illa, quæ non ex rei dignitate sed pro modulo mei ingenii de hoc affectu proponere in animum induxeram, quæ si recte usurpentur, non dubito, quin (Deo ter Opt. Max. duce) pristina sanitas poterit Fœminis etiam deploratissimis in integrum instaurari, nam secundum hunc metrum:

Herbis non verbis fiunt unguenta salutis,

Ni Deus adfuerit, viresque infuderit herbis

Quid rogo diptamnus quid Panacea juvat.

rogo itaque Deum ter Opt. Max. ut his meis conatibus adfit, ac omnia in praxi occurrentia felicitet, ut talentum hoc quod mihi largitus est, non negligenter despiciam, sed in nominis sui gloriam ægrorumque salutem impendam.

COROLLARIA.

I.

Fermentum ventriculi non est humor homogenius sed ex variis componitur.

II.

Nec est mere acidum vel salsum, sed subacidum ac subsalsum, atque spiritibus admodum temperatum.

III.

Cibus in ventriculo fermentatus non omnis simul

simul ex ventriculo egreditur, sed alia
particula præ aliis.

I V.

Effervescentia qua fit in intestino duodeno
non est vehemens sed lenis ac blanda,
& continuatur per omnia intestina te-
nuia.

V.

Chylus sanguini affusus protinus in san-
guinem non convertitur, sed reiteratis
demum circulationibus.

V I.

Fædus iste feminarum color in chlorosi ori-
tur à sanguine præter naturam consti-
tuto, nam prout sanguis sese habeat,
sic etiam colorantur partes externa.

V I I.

Fluxus mensuum certo tempore semper non
fluit

fuit, nec tamen obstructio dici potest.

V I I I.

*Obstructionis mensium causa non semper est
sanguis quantitate, sed etiam qualitate
vitiosa peccans.*

I X.

*In obstructione mensium cum fructu etiam
venasectio celebratur in brachio.*

F I N I S.

V I V